

Van: S. Steenbeek <s.steenbeek@groningen.nl>

Verzonden: woensdag 11 september 2024 15:20

Aan: Griffie <Griffie@groningen.nl>

Onderwerp: Rekenkamerbrief 'Verkenning inzet coronasteunmiddelen sectoren cultuur en sport'

Geachte gemeenteraad,

Hierbij stuur ik u namens de Rekenkamer Groningen de rekenkamerbrief 'Verkenning inzet coronasteunmiddelen sectoren cultuur en sport'.

De Rekenkamer heeft eind 2022 besloten om een (beperkte) verkenning uit te voeren naar hoe de beschikbare middelen voor het bieden van ondersteuning aan de sectoren cultuur en sport door de gemeente zijn ingezet. De centrale vraag voor het onderzoek luidt als volgt: *Zijn de coronasteungelden voor de sectoren cultuur en sport in afdoende mate doeltreffend ingezet?*

In de rekenkamerbrief rapporteert de Rekenkamer de inzichten die deze verkenning heeft opgeleverd en doet zij aan de hand daarvan enkele aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,
namens de Rekenkamer,

dr. Simone Steenbeek

Secretaris Onderzoeker Rekenkamer Groningen

050-367 5266

Aanwezig ma t/m do

s.steenbeek@groningen.nl

gemeenteraad.groningen.nl/rekenkamer

Aan De leden van de raad van de gemeente Groningen
Betreft Verkenning inzet coronasteunmiddelen sectoren cultuur en sport
Datum 11 september 2024
Bijlage(n) 6

Geachte gemeenteraad,

De periode waarin de maatregelen om het Covid-19-virus te bestrijden het maatschappelijk leven verstoord ligt alweer enige tijd achter ons. Zowel de pandemie, als maatregelen om de verspreiding van het virus te beperken hebben grote gevolgen gehad. In deze periode heeft de rijksoverheid met diverse regelingen in ruime mate compensatie geboden voor verlies aan inkomsten of extra gemaakte kosten, veroorzaakt door de beperkende maatregelen.

Gemeenten ontvingen van het rijk onder andere gelden om de sectoren cultuur en sport financiële ondersteuning te bieden om de crisisperiode goed door te komen. Zelf werden zij gecompenseerd voor onder meer het niet doorberekenen van huur voor sportaccommodaties.

De ondersteuning richtte zich op de stabiliteit van de infrastructuur en de toekomstbestendigheid van beide sectoren, het creëren van werk voor makers in de cultuursector en voor motivatie van vrijwilligers in de sportsector, het zorgen voor een breed bereik van cultuuraanbod en het stimuleren van deelname aan sport en bewegen.

De Rekenkamer Groningen heeft eind 2022 besloten om een (beperkte) verkenning uit te voeren naar hoe de beschikbare middelen voor het bieden van ondersteuning aan de sectoren cultuur en sport door de gemeente zijn ingezet. De keuze voor het onderzoeksonderwerp was ingegeven door het brede maatschappelijke belang van de twee sectoren en de vraag hoe de gemeente in de bijzondere crisissituaties haar faciliterende rol richting beide sectoren heeft vervuld. Daarnaast heeft de Rekenkamer in haar overwegingen betrokken, dat na afloop van de crisisperiode (medio 2022) geconstateerd werd dat beschikbare budgetten niet volledig waren besteed.

De uitvoering van het onderzoek en de rapportage hebben door omstandigheden geruime tijd stilgelegen. Met deze rekenkamerbrief trachten wij alsnog bij te dragen aan de evaluatie van de door de gemeente geboden steun aan twee belangrijke sectoren, door inzicht te geven in de bijdrage die de gemeente daarmee heeft willen leveren aan de continuïteit van deze onderdelen van de maatschappelijke infrastructuur. Ook al was er sprake van een unieke crisissituatie, en is de aandacht voor de effecten van de beperkende maatregelen en de maatregelen ter verlichting ervan langzaam weggeëbd, zien wij wel de meerwaarde om op basis van deze verkenning inzichten op te doen voor de toekomst. De inzichten zijn niet enkel nuttig voor een mogelijke toekomstige crisissituatie, maar kunnen ook breder gebruikt worden om te reflecteren op de bestaande relaties met organisaties in beide sectoren en werkwijzen om invulling te geven aan die relaties.

De centrale vraag voor het onderzoek luidt als volgt:

Zijn de corona-steungelden voor de sectoren cultuur en sport in afdoende mate doeltreffend ingezet?

Deze vraag is in een aantal subvragen uitgesplitst (zie bijlage 1). In de bijlagen 2 t/m 5 is beschreven:

- hoe de besteding van de steungelden tot stand is gekomen;
- wat met de ondersteuning is beoogd en wat er mee is bereikt;
- wat de rol van de gemeenteraad is geweest voor wat betreft kaderstelling en controle.

Als normenkader hanteren wij de gestelde doelen voor het inzetten van de beschikbare middelen.

Wij rapporteren hierbij de inzichten die onze verkenning heeft opgeleverd en doen aan de hand daarvan enkele aanbevelingen.

Inzichten

1. Een aantal factoren waren leidend voor de totstandkoming en mate van de gemeentelijke steunverlening voor de sectoren cultuur en sport: de door het rijk beschikbaar gestelde gelden,

de wijze waarop de infrastructuur voor beide sectoren wordt gefinancierd, de daarmee verband houdende structurele relaties tussen gemeente en spelers binnen de sector en het zicht dat de gemeente had op de effecten van de crisisperiode op beide sectoren. Voor beide sectoren hadden deze factoren een andere werking, wat heeft geleid tot sterk van elkaar verschillende wijzen van ondersteuning en inzet van middelen.

2. Door de bestaande contacten en subsidie- en overlegrelaties met de cultuursector verkreeg de gemeente snel zicht op de effecten van de crisismaatregelen voor de verschillende geledingen van de sector. Het ontbreken van een directe structurele (subsidie)relatie met een deel van de sportsector en daarmee van een gebrek aan structurele contacten met en inzicht in de financiële huishouding van de sportorganisaties heeft het zicht op de effecten van de crisismaatregelen voor de sportsector bemoeilijkt. Wel is de Sportkoepel herhaaldelijk geraadpleegd en zijn er diverse inspanningen verricht om contact te leggen met verenigingen of hen mogelijkheid te bieden contact te zoeken met de gemeente.
3. De door het rijk beschikbaar gestelde ondersteuningsgelden voor de cultuursector zijn adequaat en gezien bijzondere omstandigheden in belangrijke mate doeltreffend ingezet. Waar wenselijk is maatwerk geboden en flexibiliteit getoond. De middelen zijn ingezet voor diverse bestedingsdoeleinden, maar niet alle middelen zijn uiteindelijk besteed vanwege onderbesteding van deelbudgetten.
4. De door het rijk specifiek voor de sportsector bestemde middelen waren voornamelijk bestemd voor eigenaren en exploitanten van accommodaties. Bij het inzetten van de beschikbare middelen voor lokale ondersteuning was de focus vooral gericht op de topsportorganisaties en bewegingsstimulering.
5. Ondanks door het college geuite zorgen over de effecten van de crisis op de toekomstbestendigheid van (amateur)sportverenigingen is het door de raad voor ondersteuning van de sportsector bestemde budget niet volledig daarvoor ingezet. Als oorzaken hiervoor zijn het ontbreken van concrete hulpverzoeken uit de sector en het uitblijven van initiatief van gemeentewege om de middelen volledig in te zetten aan te wijzen. De raad heeft het college onvoldoende aangespoord de middelen volledig te besteden voor ondersteuning ter compensatie van de effecten van de corona-maatregelen.
6. Het gedeelte van de voor de sportsector beschikbare ondersteuningsgelden dat is besteed is doeltreffend ingezet.
7. Het ondersteunen van amateurorganisaties en -verenigingen werd voor beide sectoren geheel verschillend benaderd: voor de cultuursector werd uit de beschikbare middelen actief budget ingezet voor regelingen waar organisaties en verenigingen voor ondersteuning een beroep op konden doen, richting de sportsector werd een deel van de beschikbare middelen ingezet voor realisatie van een infrastructurele voorziening en voor het overige beheerd om in te kunnen zetten wanneer een vereniging zou melden in financiële problemen te komen.
8. Bij de besteding van de rijksmiddelen voor de cultuursector is, na het door de raad beschikbaar stellen van de middelen voor het tweede steunpakket, met instemming van de raad afgeweken van het reguliere (besluitvormings-)proces. In een crisissituatie is het onontkoombaar en aanvaardbaar dat het college meer ruimte nodig heeft (en krijgt) om te handelen. Hetzelfde geldt voor de aandacht voor doelmatigheid en doeltreffendheid bij het besteden van beschikbare middelen.
9. De aan de raad verstrekte informatie over van het rijk ontvangen middelen en besteding van budgetten was niet in alle gevallen compleet en helder. Uit de p&c-producten kan geen compleet beeld worden opgemaakt van ontvangen steungelden en bijdragen voor derving van huur en andere inkomsten. Ook is de verantwoording van de besteding van beschikbare middelen maar beperkt traceerbaar. De raad heeft zelf niet gevraagd naar (ontbrekende) informatie over en/of verantwoording van compensatiemiddelen.

10. Er is onvoldoende onderbouwd zicht op de impact van de corona-omstandigheden op, effecten van geboden ondersteuning voor en de actuele staat en vitaliteit van actoren binnen beide sectoren.

Aanbevelingen

Voor college (en organisatie)

1. Leg bij een crisissituatie de operationele contacten en ervaringen en het tot stand komen van de besteding van ingezette middelen handzaam vast (bijvoorbeeld in een logboek). Zowel voor het eigen inzicht als om achteraf verantwoording af te kunnen leggen over het handelen, de keuzes die daarbij zijn gemaakt en welke argumenten daarbij een rol hebben gespeeld.
2. Evalueer, met inachtneming van de verschillende wijze waarop de infrastructuur voor beide sectoren wordt gefinancierd, de verschillen tussen de wijze waarop relaties met de diverse geledingen binnen de sectoren cultuur en sport zijn vormgegeven en worden onderhouden. Leer in samenspraak met de geledingen hoe de relaties met de sectoren zo kunnen worden ingericht dat er structureel meer inzicht wordt verkregen in wat er speelt en hoe als gemeente binnen de beschikbare mogelijkheden te faciliteren of ondersteuning te bieden.
3. Wanneer bij een crisissituatie of anderszins in afwijking van bestaande procedures en afspraken het college meer ruimte krijgt om te handelen, vraagt dat om extra aandacht voor het verstrekken van (verantwoordings)informatie aan de raad.
4. Draag met het oog op structurele effecten van de crisisperiode, toegenomen kosten voor o.a. energie, personeel en leveranties en diverse maatschappelijke ontwikkelingen die de sectoren raken, zorg voor een goed zicht op de actuele positie van en toekomstverwachtingen voor organisaties en verenigingen in beide sectoren en rapporteer daarover aan de raad. Bezie met de raad wat dat, met het oog op de maatschappelijke waarde, betekent voor te voeren beleid.

Voor de raad

5. Vraag tijdens crisissituaties of anderszins niet-reguliere (complexe) situaties actief aan het college om informatie of verduidelijking daarvan. Zeker wanneer het college van de raad meer ruimte heeft gekregen om te handelen dan voorgeschreven of lokaal overeengekomen is. Zorg daarmee, aangevuld met informatie uit de samenleving, voldoende inzicht te verkrijgen in benodigde maatregelen en effecten van getroffen maatregelen, zodat de kaderstellende en controlerende rol goed kan worden vervuld. Wees daarbij alert op de te stellen doelen en de wijze waarop beschikbare middelen door het college in relatie tot die doelen worden ingezet.
6. Maak afspraken met het college om de actuele positie van en toekomstverwachtingen voor organisaties en verenigingen in beide sectoren te bespreken en bepaal aan de hand daarvan of dat moet leiden tot gewenste beleidswijzigingen of wijziging in werkwijzen.

Mocht u naar aanleiding van deze brief vragen hebben dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

B. Brink,
voorzitter Rekenkamer Groningen

namens deze,

dr. Simone Steenbeek
secretaris onderzoeker Rekenkamer Groningen
050-367 5266

Verslag gesprek in kader bestuurlijk hoor en wederhoor

Aanwezig: Inge Jongman-Mollema (wethouder, o.a. sport en bewegen); Kirsten de Wrede (wethouder, o.a. cultuur); Gert Rausch (senior adviseur financiën); Hiske Wiggers (bestuursadviseur); Hans van Mossevelde (lid Rekenkamer Groningen); Simone Steenbeek (secretaris onderzoeker Rekenkamer Groningen).

Onderwerp: Bestuurlijk hoor en wederhoor t.a.v. concept-Rekenkamerbrief 'Verkenning inzet coronasteunmiddelen sectoren cultuur en sport'.

Datum: 16 juli 2024

Totstandkoming Rekenkamerbrief

Hans van Mossevelde licht toe dat de totstandkoming van de Rekenkamerbrief (hierna 'brief') langer heeft geduurd dan gepland en dat de Rekenkamer alsnog een aantal inzichten met de gemeente wil delen. Uit het ambtelijk hoor en wederhoor kwamen een aantal terechte opmerkingen en aanknopingspunten naar voren. De ambtelijke reactie is grotendeels overgenomen en heeft tot een andersoortige brief geleid dan welke eerder voor ambtelijke wederhoor heeft voorgelegd.

Inzichten uitblijven initiatieven om middelen sportsector volledig in te zetten

Inge Jongman vraagt of de Rekenkamer eindgebruikers heeft gevraagd hoe zij de steun hebben ervaren. Van Mossevelde geeft aan dat het een beperkt onderzoek betreft dat vooral op documentstudie is gebaseerd en dat de eindgebruikers niet zijn benaderd. Jongman was destijds als wethouder betrokken bij de corona-aanpak. Ze geeft ten aanzien van inzicht 5 – het uitblijven van initiatieven van gemeentewege om de middelen voor de sportsector volledig in te zetten en dat de raad het college niet heeft aangespoord – aan zich die tijd compleet anders te herinneren. Het college is juist steeds met de raad in contact geweest vanuit de vraag wat de gemeente kan doen voor de sportsector. Er is op meerdere momenten een Sportloket geopend, waar alle sportclubs met financiële problemen zich konden melden. Daarover was destijds wekelijks contact met de klantregisseurs van Sport050. Jongman geeft aan dat het college niet wilde dat sportclubs zouden omvallen. De formulering in de brief ziet ze als bezijden de waarheid.

Verskil in aandacht gemeente voor sportsector en cultuursector

Van Mossevelde geeft aan dat de Rekenkamer onderscheid ziet in de wijze waarop de gemeente aandacht gaf aan het hogere sportsegment – wat voor een deel door de gemeente wordt gesubsidieerd – en de amateursportverenigingen – die niet direct worden gesubsidieerd. Jongman stelt dat de gemeente geen topsport subsidieert. Van Mossevelde stelt dat de gemeente geen subsidie geeft, maar dat er wel een hele direct relatie is met topsportorganisaties. Volgens Van Mossevelde gaat er via Martiniplaza bijvoorbeeld wel gemeentelijk geld naar Donar toe. Jongman geeft aan dat deze subsidie niet naar Donar gaat. Gert Rausch geeft aan dat deze subsidie voor algemeen gebruik van de zalen voor topsportwedstrijden is. Hiske Wiggers geeft aan dat Donar geen gebruik maakt van andere accommodaties in de gemeente. Dat creëert ruimte voor andere verenigingen. Omdat de bedragen voor zalen in Martiniplaza van een ander niveau zijn dan de gemeentelijke accommodaties gaat er subsidie naar Martiniplaza. Daardoor kan Donar een vergelijkbare prijs betalen zoals andere verenigingen. Het zou niet eerlijk zijn als Donar meer voor accommodaties moet betalen. Er bestaan geen subsidiestromen van de gemeente naar Donar.

Van Mossevelde stelt dat er wel een verschil is in de aard van de contacten met de cultuursector en met amateursportverenigingen. De afstand tot amateursportverenigingen is groter en daardoor zijn signalen uit die sector in mindere mate bij de gemeente terechtgekomen. Jongman wil dit beeld echt bestrijden. Er is op vele manieren naar de sportsector, waaronder de amateurverenigingen, gecommuniceerd. Er zijn nieuwsbrieven verstuurd, Jongman geeft aan zelf verenigingen te hebben gebeld, en in coronatijd is er op meerdere momenten een Sportloket geopend. De boodschap vanuit de gemeente was 'laat je horen' wanneer je als vereniging hulp nodig hebt. Volgens Jongman hadden de klantregisseurs veel contact met verenigingen. Het tweede loket dat opende was het Energieloket, in de nasleep van corona. De gemeente heeft meermaals sportclubs aan de lijn gehad

die financiële problemen hadden. Rausch geeft aan dat die verenigingen zijn ondersteund en doorverwezen naar het juiste loket bij de gemeente of landelijk, maar niet uit dit budget van coronagelden.

Wiggers kan zich voorstellen dat de manier waarop de gemeente in contact staat met instellingen van beide sectoren anders is. Bijvoorbeeld doordat het aantal instellingen in de cultuursector kleiner is dan de honderden sportclubs die er zijn. Wiggers geeft aan dat alles is gedaan en ingezet wat de gemeente kon om de sportsector te bereiken. Er zijn nieuwsbrieven verstuurd, loketten geopend, klantregisseurs en extra mensen ingezet, contact met de Sportkoepel, er werden adviezen gegeven. Wiggers vraagt aan Van Mossevelde of er dan klachten zijn gekomen van clubs, want die zijn bij de gemeente niet bekend. Van Mossevelde geeft aan de Rekenkamer de eindgebruikers niet heeft geïnterviewd en dat dit niet bekend is. Wiggers geeft aan dat de Rekenkamer wel aangeeft dat er verschil zit in de relatie van de gemeente met de twee verschillende sectoren. Volgens Van Mossevelde was daardoor ook de benadering tijdens de coronatijd anders. Wiggers geeft aan dat de gemeente natuurlijk wel een subsidierelatie met de cultuursector heeft en niet met de sportverenigingen. Jongman zegt dat er met bijvoorbeeld het Forum een directe subsidierelatie is en met andere culturele instellingen. Maar niet met bijvoorbeeld een voetbalclub. Sportverenigingen hebben leden, vragen contributie en zijn zelfstandige financiële entiteiten. Er bestaat wel een Cofinancieringsfonds Sport, maar verder gaat er geen subsidie naar sportverenigingen. De sport- en cultuursector zijn twee verschillende werelden.

Kirsten de Wrede stelt dat sport en cultuur niet met elkaar te vergelijken zijn: ze zijn als appels en peren. Met culturele instellingen is geregeld contact vanwege de subsidierelatie en de eisen die daaraan worden gesteld. Die contacten waren er al toen corona uitbrak. Dat was een meevaller, omdat er inzicht was in de sector. Van Mossevelde vult aan dat VRIJDAG ook een rol heeft gespeeld als loket voor de amateurkunst. De Wrede noemt daarnaast het snelloket bij de Kunstraad waar veel gebruik van is gemaakt. Jongman noemt dat er vanuit sport ook loketten waren en dat ze de opmerking in de brief niet kan plaatsen.

Moment van de Rekenkamerbrief

De Wrede noemt dat het Rekenkameronderzoek naar corona in 2022 is gestart; wat haar betreft is de brief niet laat omdat de nasleep van corona lang doorging. Tot vorig jaar zijn middelen beschikbaar gesteld om de gevolgen van corona op te vangen. Jongman vraagt zich af of de manier waarop de scan door de Rekenkamer is gedaan wel representatief is voor de inzet van de coronamiddelen van de gemeente, ook gezien de lange looptijd van het onderzoek. Van Mossevelde geeft aan dat de lange doorlooptijd de Rekenkamer ook in de weg heeft gezeten. Jongman stelt dat hoewel het lastig is om van jezelf te zeggen zij vindt dat de gemeente zich tot het uiterste heeft gerekt om benaderbaar te zijn en mensen te faciliteren; hoe kunnen ze wel trainen en bewegen? Wat ze mist in de brief is of de coronagelden afdoende en doeltreffend door de gemeente zijn ingezet. Er staat wel iets over adequate doeltreffende inzet voor de cultuursector, maar voor sport ontbreekt dat in de conclusie. Rausch geeft aan dat er in de brief vooral naar de inzet van budgetten wordt gekeken, maar oppert dat deze inzet misschien niet noodzakelijk was voor de sportverenigingen. Van Mossevelde zegt dat in de brief staat dat er geen sportverenigingen zijn omgevallen en dat was wel een hele belangrijke reden vanuit het rijk en de gemeente om te subsidiëren. Daarnaast heeft corona bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen zoals de terugloop in het aantal leden versterkt. De Wrede noemt de impact van corona in de cultuursector. Er worden vooraf minder kaartjes voor voorstellingen besteld, waardoor culturele instellingen minder zekerheid hebben. Er is minder personeel beschikbaar.

Informatie over rijksmiddelen en evaluatie inzet coronamiddelen

De opmerking in de brief over raadsinformatie over de rijksmiddelen wordt besproken. Rausch geeft aan dat in raadsvoorstellen is aangegeven welke middelen (SPUK's) werden verwacht. Zo is het grootste deel van de voor Scharlakenhof benodigde middelen in een raadsvoorstel genoemd. Later

bleek er een nabetaling van €20.000 te komen die niet apart is gemeld. Van Mossevelde noemt dat het krijgen van een totaaloverzicht van voor de cultuur- en sportsector ingezette coronamiddelen de Rekenkamer moeite heeft gekost. Dan heeft de raad volgens hem dat overzicht ook niet. Ook is er geen evaluatie achteraf geweest. Rausch geeft aan dat de inzet van deze middelen bij de SISA-verantwoording is verantwoord. Jongman geeft aan dat er geld over was, dat later is ingezet voor energie (Energieloket) en voor de skatebaan (€100.000). De Wrede vraagt of de Rekenkamer de collegebrief die na 2023 aan de raad is gestuurd over de inzet van het laatste coronasteunpakket in het onderzoek heeft meegenomen. Van Mossevelde denkt van niet en zal dit navragen. De Wrede vertelt dat met die brief de raad is geïnformeerd over welke middelen over waren en de manier waarop besloten is die middelen uit te keren. Van Mossevelde geeft aan dat op basis van de gegevens uit begin 2023 de Rekenkamer niet het idee had dat er voor cultuur nog geld over was, maar wel dat er bij de sportsector geld over was.

Jongman noemt dat er een Sportclubmonitor is uitgezet door de gemeente. Vervolgens kwam de energiecrisis en heeft de gemeente opnieuw een loket geopend. Jongman noemt het moeilijk de corona-impact en de effecten van de inzet van coronamiddelen op sportverenigingen te meten. Uit de Sportclubmonitor blijkt dat het ledental schommelde maar veel leden trouw bleven aan hun club. Veel verenigingen hebben inmiddels meer leden dan voor corona. Wiggers noemt het een stapeling; sportverenigingen hadden te maken met meerdere ontwikkelingen die het moeilijk maakten om staande te blijven, en daar kwam corona bij.

Bespreking aanbevelingen

Jongman noemt de aanbeveling om bij een crisissituatie ervaringen vast te leggen, bijvoorbeeld in een logboek (aanbeveling 1). Dit had het college misschien beter kunnen doen, maar het was een crisistijd waarin iedereen thuis zat. De Wrede noemt deze context van belang. Ambtenaren werkten vooral thuis, konden alleen online vergaderen en contact leggen met organisaties. Vaak hadden ambtenaren kinderen thuis zitten. In die context is aan al die steunpakketten vorm gegeven. Niet alleen de verenigingen zaten in crisis, de gemeente zelf ook. Een logboek en alles goed vastleggen. De Wrede geeft aan dat dat wellicht meer had moeten worden gedaan, maar de gemeente moest beleid maken terwijl ze er tegelijkertijd al uitvoering aan moest geven. Volgens De Wrede was er geen mentale ruimte voor om dat vast te leggen. Volgens Van Mossevelde richt de aanbeveling zich erop om bij een volgende crisis de ervaringen en keuzes wel vast te leggen. Dan is het achteraf eenvoudiger om verantwoording af te leggen. Jongman noemt dat een prima aanbeveling. Een centrale drive waar je alles noteert wat je doet of leert is een mogelijkheid.

Jongman refereert aan de aanbeveling over de verschillende relaties met de sport- en cultuursector en inzichten in de ontwikkelingen in met name de sportsector (aanbeveling 2). Ze noemt het verschil in aantal tussen beide sectoren (ongeveer 40 in de cultuursector vs. ongeveer 350 in de sportsector). Er is volgens Jongman veel contact met de sportsector geweest, o.a. via de Sportkoepel en de Adviescommissie voor de Sport. Ondanks het grote aantal sportverenigingen en het ontbreken van een subsidierelatie heeft de gemeente gepoogd om op diverse manieren met hen in contact te komen.

Jongman geeft aan dat het college het eens is met de aanbeveling om de raad actiever te informeren (aanbeveling 3) en dat dit ook is gepoogd door de gemeente in crisistijd.

Aanbeveling 4 wordt besproken. Deze aanbeveling gaat over zicht op de actuele positie van en toekomstverwachtingen voor organisaties en verenigingen in de cultuur- en sportsector en om daarover te rapporteren aan de raad. Jongman verwijst naar de cultuurperiode en monitoringsgesprekken vanuit DMO. De Wrede noemt de wat zakelijkere contacten met grotere cultuurinstellingen en dat de gemeente daar de vinger aan de pols houdt. In die contacten heeft de gemeente te maken met raden van toezicht en in hoeverre zij daadwerkelijk financieel toezicht houden op de instellingen. Daar lijkt wel eens wat aan te schorten. De Wrede geeft aan dat daarover gesprekken worden gevoerd. Binnenkort is er een bijeenkomst met als doel dat raden van toezicht

hier serieus mee bezig gaan. De Wrede vraagt zich af in hoeverre dat met corona samenhangt of dat de gemeente het nu beter ziet. De toekomstverwachting van de cultuursector is wel een punt dat de gemeente zich aantrekt.

Jongman vertelt dat voor de sportsector bij het openen van de loketten het van belang was de contacten goed op te bouwen en ervoor te zorgen dat sportverenigingen de gemeente wisten te vinden. Sport050 heeft zich meer en meer richting advisering en ondersteuning ontwikkeld. Dat proces liep al, maar is door corona versneld. De gemeente gaat niet over sportverenigingen; ze zijn zelfstandig en hebben leden. De gemeente vindt er wel iets van vanuit de amateurkunst, maar als er iets is 'meldt je dan'. Dan zijn we als gemeente ondersteunend. De drijvende inzet van het college in coronatijd was volgens Jongman het behouden van de sportverenigingen. En het ervoor zorgen dat de maatschappij zo goed mogelijk kan blijven draaien.

Van Mossevelde geeft aan dat in de cultuursector VRIJDAG een belangrijke rol speelt in het contact met amateurverenigingen. De Rekenkamer heeft een paar jaar geleden onderzoek naar VRIJDAG gedaan waarbij ook eindgebruikers zijn geïnterviewd. Uit het onderzoek kwam naar voren dat het contact met amateurverenigingen nog niet lekker liep. Simone Steenbeek geeft aan dat dit rapport begin 2022 is gepresenteerd. Van Mossevelde noemt dat er inmiddels een paar jaar zijn verstreken en dat de rol van VRIJDAG destijds misschien nog in de kinderschoenen stond. VRIJDAG had toen net een tool ontwikkeld om die ondersteuning te geven. De Rekenkamer heeft dat toen als ontwikkelpunt meegegeven. Van Mossevelde kan zich voorstellen dat dit in coronatijd ook niet de grootste aandacht heeft gehad om die relaties te ontwikkelen. Van Mossevelde heeft er geen zich op in hoeverre dit door VRIJDAG is opgepakt. De Wrede noemt het een goed punt. Steenbeek geeft aan dat in dit onderzoek niet naar de rol van VRIJDAG richting de amateurverenigingen en hun tool ter ondersteuning is gekeken. Van Mossevelde beaamt dit.

Aanvullende punten

Jongman en De Wrede geven aan dat hiermee de belangrijkste punten zijn benoemd. Steenbeek vraagt hen of zij behoefte hebben de overige inzichten en aanbevelingen te bespreken of dat deze akkoord zijn.

Jongman antwoordt dat sommige conclusies en aanbevelingen wel verstrekkend en zonder feitelijke onderbouwing zijn in algemene zin. Dat komt doordat de onderzoeksperiode volgens haar al langer geleden en misschien net te kort is, door het ontbreken van de eindgebruikers in het onderzoek en doordat de Rekenkamer bepaalde conclusies trekt – die ze hiervoor heeft toegelicht – die volgens haar in de werkelijkheid door het college anders zijn uitgevoerd en beleefd.

Jongman stelt dat de gemeente gedaan heeft wat ze kon. Het was crisis. Ze vraagt zich af of dit onderzoek de goede conclusies trekt voor een tijdsperiode waarin alles onzeker was: wat zeggen we hier dan nu mee?

Wiggers vraagt wat het antwoord van de Rekenkamer is op de hoofdvraag in hoeverre de inzet van coronamiddelen doeltreffend is geweest. Van Mossevelde zegt dat de conclusie is dat de inzet doeltreffend is geweest. De bedoeling was dat verenigingen en clubs niet om zouden vallen en dat is gerealiseerd. De coronagelden zijn op een goede manier ingezet. Rausch vraagt of deze conclusie ook zo in de brief staat. Wiggers stelt dat de Rekenkamer in de brief niet terugkomt op de onderzoeksvraag. De brief gaat in op hoe het onderzoek was en noemt aanbevelingen, maar geeft geen antwoord of de inzet doeltreffend is geweest. De Wrede noemt dit een goed punt om als Rekenkamer nog naar te kijken.

De Wrede stelt dat de raadsinformatie over rijksmiddelen misschien destijds niet compleet en helder was. Ze geeft aan dat ook in 2023 een collegebrief over het pakket aan de raad is gestuurd. Die brief had wel meegenomen moeten worden in de stukken waarop de brief en de conclusies van de Rekenkamer zijn gebaseerd. De vraag om transparantie aan de raad is volgens De Wrede terecht, en tegelijkertijd moet het geen verlamme werking hebben op het daadwerkelijk uitgeven van dat pakket. Je moet als je een pakket met geld krijgt dat ook uit te durven geven, want in hoeverre heb je

dan al het kader gereed? Je moet durven blijven handelen. Van Mossevelde stelt dat het van belang is juist in crisistijd te doen in plaats van eindeloos overleggen. Steenbeek stelt dat het een balans is, wat De Wrede beaamt. Jongman geeft aan dat er destijds wel een idee was over de kaders en dat de middelen niet lukraak zijn uitgegeven. Daar heeft het college destijds een algemeen afwegingskader corona voor ontwikkeld dat op alle sectoren werd toegepast. Van Mossevelde stelt dat waar het in de brief over transparantie gaat, het vooral gaat om transparantie achteraf. Dan is een logboek een hulpmiddel.

Nawoord Rekenkamer n.a.v. bestuurlijk overleg rekenkamerbrief coronasteungelden

De Rekenkamer wil graag benadrukken dat het doel van het onderzoek is om lessen voor de toekomst te genereren. Uit het bestuurlijke reactie blijkt dat ervaren wordt dat de Rekenkamer kritisch is op de inspanningen vanuit de gemeente ten aanzien van de sportsector. De rekenkamer wil daarom hier benadrukken dat zij de opvatting met het college deelt dat er vanuit de gemeente in de corona-periode ruime inzet is gepleegd om contact te zoeken met sportverenigingen en mogelijkheden te bieden om te melden in (financiële) problemen zouden komen. Dat hebben wij ook in de 'bevindingen-bijlage' aangegeven.

De constatering die wij doen is dat er sprake is van verschillende uitgangspunten bij het inzetten van de beschikbare ondersteuningsgelden. De beschikbare middelen (voor ondersteuning ontvangen van het rijk) voor de cultuursector zijn volledig ingezet, terwijl een deel van de voor de sportsector beschikbare middelen (binnen de begroting door de raad bestemd) werd aangehouden.

Waar voor de cultuursector over de gehele breedte van de sector actief op de verschillende doelgroepen afgestemde (financiële) ondersteuning werd geboden, was de ondersteuning voor de sportsector beperkter in bereik en zijn de middelen die beschikbaar waren niet volledig voor de gestelde doelen benut. Het beschikbare budget is daarmee niet in volle omvang doeltreffend besteed. De middelen die wel voor de sportsector zijn ingezet zijn doeltreffend besteed.

De in het overleg genoemde collegebrief dateerde van eind 2022 (en niet van eind 2023 zoals in het gesprek gemeld werd) en is verwerkt bij de bevindingen en de vertaling daarvan in de rekenkamerbrief.

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksvragen en -verantwoording

Centrale vraag scan coronasteun sectoren cultuur en sport

Zijn de corona-steungelden voor de sectoren cultuur en sport in afdoende mate doeltreffend ingezet?

Sub-vragen

- 1) Welke kaders zijn (door wie) vastgesteld voor de besteding van de corona-compensatiegelden voor sport en cultuur?
- 2) Hoe zijn de betreffende steungelden besteed?
- 3) Op welke wijze(n) is de besteding tot stand gekomen?
- 4) Welke aanvullende maatregelen zijn getroffen en/of gemeentelijke middelen zijn ingezet voor ondersteuning van beide sectoren?
- 5) Zijn vertegenwoordigers van een (deel)sector betrokken geweest bij het bepalen hoe de steunmiddelen te bestemmen? Zo ja, op welke wijze?
- 6) Hoe is de gemeenteraad betrokken geweest bij en/of geïnformeerd over het bepalen hoe de middelen te bestemmen.
- 7) Wanneer en hoe is de besteding verantwoord?
- 8) Is er gesignaleerd of de ingezette middelen afdoende compensatie hebben geboden binnen de gehele breedte van de sectoren? Zo ja, hoe is dat gesignaleerd?
- 9) Wanneer dat niet of niet afdoende is gesignaleerd: valt dat alsnog vast te stellen?
- 10) Zijn er omstandigheden en/of oorzaken aan te wijzen die ertoe leiden of hebben geleid dat de beschikbare budgetten niet volledig zijn besteed?

Verantwoording

De uitgevoerde scan heeft zich beperkt tot een scan hoe, op basis waarvan en met welke doelen de beschikbare middelen zijn ingezet. Niet onderzocht is hoe de door de crisismaatregelen in beide sectoren getroffen en de steunverlening hebben ervaren en in hoeverre zij daar achteraf tevreden over zijn. De scan is voornamelijk tot stand gekomen op basis van een documentenstudie, aangevuld met door de gemeentelijke organisatie geleverde gegevens en verstrekte informatie uit enkele gehouden interviews.

Bijlage 2 Geboden ondersteuning

Algemeen afwegingskader

Nadat duidelijk werd dat de beperkende maatregelen met het oog op het bestrijden van het virus drastische (financiële) gevolgen zouden hebben voor diverse geledingen van de lokale samenleving, stelde het college van B en W een intern afwegingskader vast voor gemeentelijke steunverlening op alle taakvelden en werd besloten tot meerdere maatregelen (collegebesluiten 24 maart 2020). Bij de berichtgeving aan de raad hierover werd duidelijk gemaakt dat de gemeente zich uit zorg voor de sectoren en voor het belang van de lokale samenleving wilde inspannen om de gevolgen van de maatregelen zo veel mogelijk te compenseren, maar dat zij niet voor iedereen alle problemen kon oplossen (collegebrief 25 maart 2020). Dit bleef gedurende de gehele 'crisisperiode' een belangrijk uitgangspunt. Het interne afwegingskader is extern gepubliceerd en met de raad besproken.

Steun voor de cultuursector

Teneinde de lokale en regionale culturele infrastructuur in stand te houden is door de gemeente op drie momenten in totaal € 7.213.000 ontvangen van het rijk. De gelden werden via het Gemeentefonds beschikbaar gesteld, waardoor het aan de gemeente was om te bepalen hoe deze te besteden en geen verantwoording aan het rijk behoefde te worden afgelegd. Alle ter beschikking gestelde rijksmiddelen voor ondersteuning van de cultuursector zijn ook voor dit doel bestemd en ingezet. De landelijk gefinancierde instellingen¹ ontvingen rechtstreeks ondersteuning uit rijksmiddelen.

Met inzet van de beschikbare gelden zijn op meerdere momenten zogenaamde (lokale) 'steunpakketten' vastgesteld (of tussentijds bijgesteld), met een variatie aan steunmaatregelen. Hiermee werd beoogd de verschillende geledingen van de cultuursector gedurende de pandemie overeind te houden. Niet alleen in het belang van de getroffen, maar ook vanuit het gemeentelijk belang om de ambities voor kunst en cultuur na de crisisperiode te kunnen blijven realiseren. Voor het eerste steunpakket werd naast de rijksmiddelen ook een bedrag van in totaal € 550.000 uit eigen middelen ingezet.

In onderstaande tabel (tabel 1) wordt een overzicht gegeven van de ontvangen en ingezette middelen. Het derde steunpakket betrof herbesteding van de tot dat moment niet bestede middelen uit de eerdere pakketten. Een specificatie van de steunpakketten met maatregelen en daarvoor beschikbare budgetten is opgenomen in bijlage 4.

¹ NNO, NNT, Club Guy&Roni, Het Houten Huis, Noordwoord, Noorderzon, Eurosonic/Noorderslag, Noorderlicht en het Jonge Harten Festival

Tabel 1: Ontvangen en ingezette middelen voor ondersteuning cultuur				
Bedragen afgerond op duizendtallen				
Steunverlening cultuur				
1^e steunpakket	2^e steunpakket	verlenging 2^e steunpakket	3^e steunpakket	Totaal
<i>juli 2020</i>	<i>februari 2021</i>	<i>februari 2022</i>	<i>december 2022</i>	
€ 1.425.000	€ 3.600.000	€ 2.350.000 *	€ 1.538.000	€ 6.563.000
€ 306.000 ***				
Ontvangen rijksmiddelen				
<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	Totaal	
€ 2.041.000 **	€ 3.634.000	€ 1.538.000	€ 7.213.000	
Van provincie terugontvangen verstrekt voorschot				
€ 306.000***				
Ingezettede gemeentelijke middelen				
<i>2020</i>				
€ 550.000				

* inzet van niet-bestede middelen van voorgaande steunpakketten

** in twee gedeelten: € 1.026.213 + € 1.014.377

*** door gemeente voorgeschoten bijdrage van de Provincie voor het Groninger Museum, later teruggestort in de algemene reserve.

In samenspraak met vertegenwoordigers van verschillende geledingen van de sector werd bij het samenstellen van elk steunpakket voor de verschillende doelgroepen vastgesteld welke faciliteiten en maatregelen wenselijk waren en welke budgetten daarvoor te ramen. Daarbij was het (kunnen) bieden van maatwerk uitgangspunt. Het grootste deel van de middelen werd beschikbaar gesteld voor steun aan de regionale instellingen, omdat de door het rijk gefinancierde instellingen reeds via die lijn extra ondersteuning kregen. Daarnaast werd in overleg met VRIJDAG beoordeeld hoe steun aan organisaties voor amateurkunst te verlenen. Culturele ondernemers in nood werden (aanvullend op landelijke generieke regelingen) ondersteund om overeind te kunnen blijven en zzp'ers en andere flexkrachten werden mogelijkheden geboden om opdrachten te verwerven of anderszins werkzaamheden te verrichten. Omdat ook een beroep gedaan kon worden op de generieke steunmaatregelen was het bij het toekennen van bijdragen "puzzelwerk" om stapeling van compensatie te voorkomen.

Bij het vaststellen van het eerste steunpakket werd het algemeen gestelde doel (het overeind houden van de lokale en regionale culturele infrastructuur) niet nader uitgewerkt. Snelle ondersteuning voor de sector was nodig, terwijl de rijksregelingen met bedragen en criteria nog niet bekend waren. Bij het tweede steunpakket (aanvang 2021) werden ter uitwerking van het algemene doel in het raadsvoorstel vier expliciete doelen geformuleerd. Deze doelen zijn ook gehanteerd bij de twee daaropvolgende steunpakketten en worden onderstaand weergegeven.

Beoogde doelen ondersteuning cultuur
1. <i>Stabiliteit van de infrastructuur: zoveel mogelijk overeind houden van culturele organisaties en werkgelegenheid in de Groningse culturele sector.</i>
2. <i>Continuïteit voor makers: stimuleren van kleine culturele producties/activiteiten met zoveel mogelijk publieksbereik, binnen de coronaregels, zodat makers aan de slag blijven.</i>
3. <i>Een breed bereik: er is veel behoefte aan afleiding en inspiratie. Cultuur kan dit bieden. We ondersteunen kleinschalig cultureel aanbod, kunst in de openbare ruimte en de amateurkunst.</i>

4. *Toekomstbestendige sector: investeringen mogelijk maken ter voorbereiding op het nieuwe culturele seizoen.*

Steun voor de sportsector

Financiële ondersteuning van de sportsector door het rijk verliep langs vier lijnen:

1. Verhuurders van sportaccommodaties (in belangrijke mate gemeenten) werden, voor het niet in rekening brengen van huur voor de periodes waarin vanwege de maatregelen geen gebruik kon worden gemaakt van hun accommodaties, via een aanvraag gecompenseerd (Tegemoetkoming Verhuurders Sport = TVS-regeling).
2. Eigenaren/verhuurders van ijsbanen en zwembaden konden aanvragen doen voor compensatie voor gederfde inkomsten (SPUK IJZ).
3. Amateursportorganisaties konden rechtstreeks een tegemoetkoming krijgen voor de vaste lasten en inkomstenderving van een accommodatie in eigendom of beheer (TASO-regeling).
4. Gemeenten ontvingen extra bijdragen voor het uitvoeren van het (veelal reeds voor de corona-periode gesloten) Sportakkoord. Deze extra bijdragen konden naar inzicht van de zgn. ‘koplopersgroep’ namens de bij het Sportakkoord aangesloten organisaties worden besteed aan stimuleringsprojecten en -activiteiten gericht op sport, bewegen, gezondheid en ontmoeten.

Naast deze specifieke regelingen konden verenigingen en andere organisaties een beroep doen op de landelijke generieke regelingen (bijvoorbeeld voor tegemoetkoming van loonkosten bij omzetverlies).

Voor de gemeentelijke steunverlening aan de sportsector zijn niet expliciet beoogde doelen vastgesteld, maar uit hetgeen vermeld in verschillende (raads)documenten, waaronder het ‘Sociaal Perspectiefplan Iedereen doet mee in 050’, is door de rekenkamer de volgende set van doelen geconstrueerd.

Doelen ondersteuning sport
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Stabiliteit van de infrastructuur: overeind houden van verenigingen;</i> 2. <i>Continueren van motivatie van vrijwilligers;</i> 3. <i>Stimuleren van deelname aan sport & bewegen;</i> 4. <i>Toekomstbestendigheid: vitale verenigingen na de crisissituatie.</i>

Vanuit de gemeentelijke organisatie is tijdens de pandemie contact onderhouden met de bestaande relaties binnen de sector en is regelmatig overleg gevoerd met de Sportkoepel, als overkoepelende belangenorganisatie voor de lokale sportorganisaties. Op drie momenten in de periodes met beperkende maatregelen voor (o.a.) de sport (eind 2020 en eind 2021), is een telefonisch meld- en vraagpunt geopend voor sportverenigingen met financiële problemen (aangeduid als ‘Sportloket’). Dit loket is via diverse mediakanalen onder de aandacht gebracht. Alle sportverenigingen werden hierover geïnformeerd en aangespoord bij (voorzien) problemen contact op te nemen. Ook konden verenigingen zich omtrent vragen over accommodaties melden bij Sport050.

In het voorjaar van 2021 werd, uit binnen de sportbegroting nog beschikbare middelen, een subsidie verstrekt aan vier topsportclubs ter compensatie van extra gemaakte kosten voor het spelen van competitiewedstrijden. Daarnaast werden vanuit het “Sociaal perspectiefplan” zomeractiviteiten gefinancierd gericht op bewegingsstimulering en vanuit het Sportakkoord werden middelen

beschikbaar gesteld waaruit verenigingen een bijdrage konden aanvragen om de start van het nieuwe seizoen extra onder de aandacht te brengen en (ex) leden aan te trekken.

Uit het overschot op de jaarrekeningen 2020 en 2021 werden niet-bestede middelen voor de sport in die jaren door de raad overgeheveld naar het daaropvolgende begrotingsjaar, zodat deze beschikbaar bleven voor het bieden van ondersteuning aan de georganiseerde sport. Uit de beschikbare middelen werd op voorstel van het college van B en W € 100.000 door de raad bestemd als aanvullende dekking voor het realiseren van een Skatepark in het Stadspark (raadsbesluit 16 februari 2022).

Onderstaand worden in tabel 2 de uit de begroting beschikbare (en via een raadsbesluit overgehevelde) gemeentelijke middelen voor steunverlening en de ontvangen rijksmiddelen, alsmede de besteding daarvan weergegeven. Tabel 3 bevat de ontvangen bedragen voor compensatie voor het derven van huur en andere inkomsten van sportaccommodaties.

Tabel 2: Ontvangen, beschikbare en beschikbaar gestelde middelen voor ondersteuning sport			
<i>Bedragen waar relevant afgerond op duizendtallen</i>			
	2020	2021	2022
Beschikbare gemeentelijke middelen voor steunverlening			
Sportbegroting		€ 35.000	
Overgehevelde begrotingsmiddelen		€ 243.000	€ 243.000
Ontvangen rijksmiddelen			
Extra bijdrage Sportakkoord	€ 200.000	€ 200.000	
Verleende steun en uitgaven stimulering sport & bewegen			
Bijdrage Topsportclubs		€ 35.000 *	€ 50.000 *
Onderdeel Sociaal perspectiefplan		€ 190.000	
Bijdrage realisatie Skatepark			€ 100.000 *
Compensatie preventie legionella			€ 20.000 *

* ten laste van voor steunverlening beschikbare eigen middelen

Bronnen: Raadsvoorstellen en Jaarstukken 2020, 2021 en 2022

Tabel 3: Compensatiemiddelen rijk				
<i>Bedragen afgerond op duizendtallen</i>				
	2020	2021	2022	totaal
SPUK IJZ Scharlakenhof *	€ 125.000	€ 50.000	€ 30.000	€ 205.000
SPUK IJZ gemeentelijke accommodaties	€ 1.650.000	€ 1.683.000	€ 61.000	€ 3.394.000
TVS (huurderving sportaccommodaties)	€ 421.000	€ 825.000	€ 254.000	€ 1.300.000

* bijdragen door gemeente doorgezet naar Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof

Bron: opgave gemeentelijke organisatie

Bijlage 3 Bevindingen

Kaderstelling

Het college heeft bij aanvang van de coronacrisis binnen de eigen verantwoordelijkheid voor uitvoering van beleid en bedrijfsvoering kaders gesteld voor gemeentelijke steunverlening. Door de raad gestelde financiële kaders voor steunverlening aan de sectoren cultuur en sport bleef beperkt tot het beschikbaar stellen van de rijksmiddelen, een beperkt bedrag voor beide sectoren uit gemeentelijke middelen uitgezonderd. Van de vier steunpakketten voor de cultuursector, heeft het college voor de eerste twee heeft het college voorstellen voor de vormgeving van de ondersteuning ter besluitvorming voorgelegd aan de raad in verband met de vereiste begrotingswijzigingen. De raad heeft vervolgens ruimte geboden aan het college om de door het rijk verstrekte middelen zonder een raadsbesluit in te zetten. De raad werd met collegebrieven geïnformeerd over de bestedingen.

Voor de steunverlening aan de cultuursector zijn met het stellen van doelen voor het besteden van de steungelden door het college algemene kaders geformuleerd. Deze zijn door de raad impliciet overgenomen. Voor de sportsector zijn geen specifieke doelen geformuleerd, maar was het algemene Afwegingskader van toepassing. Voor de SPUK-IJZ en TVS-regeling waren specifieke rijksdoelen en criteria voor het aanvragen daarvan van kracht.

Inzet steunmaatregelen cultuursector

Om zicht te krijgen op (te verwachten) effecten van de coronamaatregelen en de invloed daarvan op de financiële positie, werden bestaande relaties en reguliere contacten met de gesubsidieerde instellingen (en andere 'spelers') benut. Op basis hiervan werd getracht zicht te krijgen op de noden van de sector en bepaald hoe en in welke mate steun te verlenen aan de verschillende geledingen van de sector. De expertise van belangrijke partners binnen de bestaande infrastructuur, zoals de Kunstraad (voor een deskundig onafhankelijk oordeel over subsidieaanvragen van culturele ondernemers voor het Noodfonds), de cultuurpijlers (als vertegenwoordiging van hun deelsector), VRIJDAG (voor het bereiken van de amateurkunst en bieden van werk voor zzp'ers door het uitvoeren van activiteiten) en Kunstpunt (voor activiteiten en het bereiken van 'makers') hebben daar een belangrijke bijdrage aan geleverd.

De steunverlening bestond voor een belangrijk deel uit (aanvullende) subsidies of projectbijdragen aan regionale en lokale instellingen, organisaties en kunst- en cultuurverenigingen. Verder werden door de gemeente opdrachten verstrekt aan zzp'ers en werd steun verleend aan culturele ondernemers. Vanaf het eerste steunpakket is door het college van B en W opdracht verstrekt aan alle culturele instellingen om binnen de gezondheidsrichtlijnen programmering en opdrachten te realiseren teneinde culturele zzp'ers en flexwerkers werk te kunnen blijven bieden. Daarnaast is het unieke initiatief van enkele landelijk gesubsidieerde Groninger instellingen om het overschot van door hen ontvangen coronaondersteuning in te zetten voor kleine culturele projecten van zzp'ers (het 'Snelloket Cultuur') door de gemeente voortgezet als onderdeel van het derde en vierde steunpakket. De oorspronkelijke vormgeving naar het idee van de landelijke instellingen kon niet worden voortgezet, omdat dit niet binnen de subsidieregels van OCW viel.

Om cultuur-(en ook sport)deelname onder minder draagkrachtige inwoners te stimuleren door de financiële drempel weg te nemen werd eind 2021 het Volwassenenfonds in het leven geroepen. Eerst als pilot met gedeeltelijke voeding uit de coronasteungelden voor de cultuur (en het Sportakkoord) en vanaf 2023 structureel begroot. Inwoners met een inkomen tot 120% van de

bijstandsnorm kunnen een bijdrage ontvangen voor deelname aan een activiteit of het lidmaatschap van een vereniging.

Door de na afloop van de coronamaatregelen resterende middelen voornamelijk te bestemmen voor activiteiten gericht op herstel is beoogd een (forse) impuls te geven aan dat herstel. Aan de oorspronkelijke doelstellingen gericht op stabiliteit van de infrastructuur, continuïteit voor makers, en breed bereik en een toekomstbestendige sector werd een nieuwe doelstelling voor de steunverlening toegevoegd: het bevorderen van innovatie in de sector. Daarvoor werden uit resterende beschikbare (rijks)middelen gelden beschikbaar gesteld voor initiatieven die na beëindiging van de maatregelen zouden (kunnen) leiden tot innovatie binnen de sector. Daarmee ging de steunverlening verder dan de gestelde doelen voor de compensatie voor de effecten van de maatregelen tijdens de crisisperiode.

Wat is bereikt?

De verleende steun heeft er, naast het vermogen van de sector om flexibel om te gaan met de opgelegde beperkingen, in belangrijke mate aan bijgedragen dat de culturele infrastructuur grotendeels overleefd is gebleven. De effecten van de coronacrisis hebben er, mede door de verleende steun, niet toe geleid dat de continuïteit van de regionale instellingen in gevaar is gekomen.

Wel hebben onderdelen van de sector langere tijd naweeën van de crisisperiode ondervonden: lagere bezoekersaantallen bij voorstellingen, problemen met de personele bezetting, omdat ondersteunend personeel tijdens de coronacrisis in andere sectoren is gaan werken en niet terug is gekeerd naar de culturele sector en minder deelname aan activiteiten van diverse amateur-kunstverenigingen.

Volgens opgave van de gemeentelijke organisatie is iedereen in de sector bereikt en heeft ongeveer de helft van de lokale culturele instellingen gebruik hoeven maken van de steunmaatregelen. De beschikbare budgetten voor ondersteuning van de amateurkunst zijn niet volledig benut. Mogelijk wordt dit veroorzaakt doordat een drempel ervaren wordt om een beroep te doen op gemeentelijke steun.

Met de steunmiddelen is op diverse manieren met creativiteit werk geboden aan binnen de sector actieve zelfstandigen en flexkrachten. De steunmaatregelen hebben echter niet kunnen voorkomen dat de coronaperiode voor velen van hen de nodige financiële gevolgen heeft gehad en heeft geleid tot de keuze om werk buiten de sector te vinden.

Het ingestelde Volwassenenfonds bevordert vanaf 2022 cultuurparticipatie onder minder draagkrachtige inwoners, hetgeen aanbieders nieuwe deelnemers of leden oplevert.

Inzet steunmaatregelen sportsector

Om de gevolgen van de crisismaatregelen te kunnen inschatten werden de nodige inspanningen verricht via de 'klantregisseurs' van Sport050 en door regelmatig contact te onderhouden met vertegenwoordigers van organisaties binnen de sector en met de Sportkoepel als belangenbehartiger van de georganiseerde sport. Bijzondere aandacht ging uit naar zwembad Scharlakenhof en de topsportorganisaties, met name toen deze laatste geconfronteerd werden met extra kosten voor het kunnen spelen van wedstrijden in doorlopende competities. Daarnaast werd met het instellen van een (telefonisch en digitaal) meldpunt ('Sportloket') sportverenigingen gelegenheid geboden met de gemeente in contact te komen wanneer de effecten van de beperkende maatregelen tot problemen zouden leiden. Hierover werden de verenigingen via nieuwsbrieven, de website en social media geïnformeerd.

Het college heeft meerdere keren in voorstellen en brieven aan de raad gesignaleerd dat de sportsector moeite had om de crisis goed door te komen (collegebrief 12 mei 2021, jaarrekening 2020, raadsvoorstel 12 april 2022). Zorgen waren er over behoud van leden en vrijwilligers en over de financiële bestendigheid van sommige verenigingen, waardoor hun voortbestaan op termijn in het geding zou kunnen komen. Die zorgen hebben niet geleid tot het inzetten van beschikbare middelen voor het bieden van een (specifieke of generieke) mogelijkheid voor steunverlening ter versterking van de vitaliteit van verenigingen. Wel heeft het college steeds een budget voor specifieke knelpunten achter de hand gehouden.

Het college besloot al snel na de eerste afkondiging van beperkende maatregelen (ruim voordat het rijk compensatie toezegde) geen huur voor niet te benutten accommodaties in rekening te brengen. Dit was in feite compensatie voor een niet geleverde dienst en geen directe steunverlening. De inkomstenderving voor de gemeente betreffende verhuur aan amateursportorganisaties werd gecompenseerd door het rijk (TVS-regeling = Tegemoetkoming Verhuur Sportaccommodaties). Bij huurders van buitensportaccommodaties die een tarief voor gebruik van velden voor een seizoen betalen werd voor de periodes waarin niet kon worden gesport een bedrag in mindering gebracht op de verschuldigde huur. Daarmee werd gelijke behandeling met de binnensport bewerkstelligd.

Met gebruikmaking van de SPUK/IJZ-regeling van het rijk (vergoeding voor effecten op exploitatie van ijsbanen en zwembaden) werd ondersteuning geboden aan zwembad Scharlakenhof.

Voor Euroborg BV (eigenaar van stadion FC Groningen) werden rente- en aflossingsverplichtingen opgeschort, onder verlenging van de huurtermijn met één jaar.

Vier topsportorganisaties (Donar, Lycurgus, GIJS en Martini Sparks) ontvingen in 2021 en/of 2022 een subsidie 'op maat', conform de werkwijze in de culturele sector, waarmee zij de extra gemaakte kosten vanwege doorlopende landelijke competities of tegenvallende sponsorinkomsten konden dekken.

Het ondersteunen van breedtesport-verenigingen is beperkt gebleven tot een regeling voor het verstrekken van een bijdrage voor activiteiten bij het opstarten van het nieuwe seizoen medio 2021 en een bijdrage voor maatregelen met het oog op legionella-risico's. Extra middelen voor het uitvoeren van het Sportakkoord zijn, conform de criteria van het akkoord en op voordracht van deelnemende sportorganisaties, voornamelijk ingezet voor activiteiten gericht op bewegingsstimulering en voor het ingestelde Volwassenenfonds Sport en Cultuur,

Uit de beschikbare gemeentelijke middelen voor steunverlening is in 2022 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld als onderdeel van een raadskrediet van € 200.000 voor het realiseren van een skatebaan. Aan het beschikbaar stellen van middelen voor een skatebaan lag ten grondslag dat in de corona-periode ongeorganiseerde sport in de openbare ruimte een vlucht nam en de mentale gezondheid van jongeren een belangrijk issue was. Een deel van de jaarlijkse lasten van het raadskrediet wordt gedekt binnen het co-investeringsfonds Sport.

Voorts werden middelen bestemd voor ondersteuning van de sportsector ter compensatie van de beperkende coronamaatregelen ingezet voor een bijdrage aan de hogere energielasten die voortvloeiden uit maatregelen ter voorkoming van legionella risico's voor sportverenigingen die voor wat betreft hun accommodatie daarmee werden geconfronteerd.

Wat is bereikt?

Het niet in rekening brengen van huur voor sportaccommodaties die gedurende de periodes waarin deze vanwege de beperkende maatregelen niet konden worden benut gaf verenigingen rust voor wat betreft financiële verplichtingen en stelde hen in staat desgewenst leden (of deelnemers) te compenseren.

Topsportorganisaties konden door geboden compensatie (al dan niet gedeeltelijk) extra te maken kosten voor het spelen van competitiewedstrijden tijdens de lockdown-periode in 2021 en tegenvallende sponsorinkomsten dekken.

Een beperkt aantal sportverenigingen heeft gebruik gemaakt van een subsidieregeling in 2022 voor activiteiten bij het opstarten van het nieuwe seizoen.

Diverse beweegactiviteiten in de wijken brachten mensen in de crisisperiode (weer) in beweging, met als goed voorbeeld 'Groningen Beweegt in Beijum'. Er is daarmee bijgedragen aan het bestrijden van bewegingsarmoede. Exacte resultaten hiervan zijn niet gemeten.

Met het ingestelde Volwassenenfonds wordt vanaf 2022 een dubbel positief effect bereikt: sportparticipatie onder minder draagkrachtige inwoners wordt bevorderd, hetgeen sportaanbieders nieuwe deelnemers of leden oplevert.

Wat is de situatie nu?

De vraag hoe sportverenigingen uit de crisisperiode zijn gekomen is niet eenduidig te beantwoorden. De vijfde landelijke 'Monitor sport en corona' van het Mulier Instituut (november 2022) laat zien dat zowel sportverenigingen als -ondernemers veerkrachtig zijn. Sportaanbieders zijn flexibel en creatief geweest om de zware periode door te komen. Wel heeft de 'coronaperiode' effect gehad: financiële buffers zijn afgenomen, het werven en behouden van vrijwilligers is een nog grotere uitdaging geworden dan voorheen en een deel van de sportclubs kampte in de periode na de crisis met een substantieel ledenverlies.

Uit een medio 2022 door de gemeente uitgevoerd onderzoek (Sportmonitor) onder de Groninger sportverenigingen werd geconcludeerd dat deze de crisisperiode goed door waren gekomen en er geen steunmaatregelen ontwikkeld behoeft te worden ter compensatie van de effecten van de coronaperiode. Aangezien diverse maatschappelijke en financieel-economische ontwikkelingen zich (ook) op de sportsector

Rapportage en verantwoording aan de raad

Er is niet op alle onderdelen in de aan de raad verstrekte informatie een volledig en sluitend inzicht in de geldstromen en het verloop van de gerealiseerde besteding daarvan te verkrijgen. Zo ontbreekt het in de documenten die de raad hebben bereikt (raadsvoorstellen, collegebrieven en de p&c-producten) aan duidelijkheid over beschikbare middelen voor het ondersteunen van de sportsector, werden de achteraf van het rijk ontvangen bijdragen voor het eerste gemeentelijke steunpakket voor de cultuursector niet gespecificeerd en is niet volledig inzichtelijk gemaakt welke compensatiegelden van het rijk zijn ontvangen voor gedeerde inkomsten voor de sportaccommodaties.

Over de besteding van de budgetten is slechts beperkt aan de raad gerapporteerd. Vanuit de raad is ook niet gevraagd naar meer informatie.

Ondanks de zorgen die het college uitsprak over de toekomstbestendigheid van sportverenigingen is vanuit de raad niet nadrukkelijk gevraagd de beschikbare ondersteuningsmiddelen in te zetten. Een vergelijk van de rol die de gemeente speelde voor de cultuursector met die voor de sportsector is niet gemaakt. Er was wel volop aandacht binnen de raad

om het college aan te sporen mensen na een lockdown weer in beweging te krijgen (Motie 'Kom weer in beweging met hulp van ondernemende sportaanbieders', 28 april 2021). Na de crisisperiode is door een lid van de raad met schriftelijke vragen aan het college (2 april 2023) de onderbesteding van het beschikbare budget en mogelijke inzet daarvan voor compensatie van hogere energielasten aan de orde gesteld.

Onderbouwd zicht op de effecten van de corona-omstandigheden en geboden ondersteuning voor beide sectoren ontbreekt (nog). Uitgezette onderzoeken leveren beperkt bruikbare conclusies op (Sportmonitor) of zijn nog in uitvoering (onderzoek RUG naar effecten ondersteuning cultuursector).

Bijlage 4
Overzicht gemeentelijke steunmaatregelen cultuur

Juli 2020: 1e gemeentelijk steunpakket		€ 1.425.000												
23 juni 2020	Raadsvoorstel Steunpakket Covid-19 Cultuur													
1 juli 2020	Besluit raad: beschikbaar stellen van € 1.425.000 voor cofinanciering compensatie vitale culturele instellingen.													
	<p>Dekking Algemene reserve: € 1.125.000 Algemene bestemmingsreserve (gereserveerde middelen voor aanloopkosten Forum: € 300.000)</p> <p>Verwacht werd de onttrekking aan de AR later te kunnen terugstorten uit een te verwachten bijdrage voor lokale culturele voorzieningen uit het landelijke compensatiepakket voor medeoverheden en met de bijdrage van de provincie in de cofinanciering voor het Groninger Museum. Na ontvangst van de bijdrage uit het rijks-steunpakket werd bij de behandeling van de septembercirculaire 2020 het uit de AR onttrokken bedrag teruggestort.</p> <p>Uit de reserve van het Forum werd € 500.000 onttrokken als eigen bijdrage in het verwachte tekort, ruim boven de vereiste 25% van het verwachte tekort omdat alleen de filmfunctie in de rijksregeling subsidiabel was.</p>													
<p>Steun aan regionale instellingen</p> <p>Naast aanvullende subsidies voor de via de landelijke Basis Infra Structuur of rijkscultuurfondsen gesubsidieerde instellingen stelde het ministerie van OCW middelen beschikbaar voor subsidies aan “gemeentelijke en provinciale instellingen die tevens van belang zijn voor de landelijke culturele infrastructuur”, als tegemoetkoming voor de regionale culturele basisinfrastructuur (de “vitale culturele instellingen”). Dat betrof met name musea, filmtheaters en (pop)podia. De uitvoering daarvan werd in handen gelegd van de drie rijkscultuurfondsen, waarbij gemeenten (en/of provincies) voor 50% cofinanciering dienden zorg te dragen. Voorts werden als voorwaarden gesteld dat een aanvrager van steun optimaal gebruik diende te maken van de generieke compensatie-maatregelen van de rijksoverheid en/of van door gemeenten of provincies getroffen coullance-maatregelen.</p> <p>Voor de instellingen in Groningen die voor een compensatie-subsidie in aanmerking kwamen (Grand Futura, Vera, Simplon, Spot, Forum en Groninger Museum) werd voor het effect van de corona-maatregelen in de periode vanaf maart en de verwachtingen voor de rest van het jaar voor 2020 in totaal een tekort verwacht van € 3.490.000,-.</p> <p>Compensatie regionale instellingen* - juli 2020</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>OCW</th> <th>Gemeente</th> <th>Provincie**</th> <th>Totaal steun</th> <th>Eigen vermogen</th> <th>Totaal effect</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 1.425.000</td> <td>€ 1.117.500</td> <td>€ 307.500</td> <td>€ 2.850.000</td> <td>€ 640.000</td> <td>€ 3.490.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>* SPOT, Forum, Groninger Museum, Vera, Simplon en Grand Futura ** Bijdrage provincie Groningen ten behoeve van steun aan het Groninger Museum; vooruitlopend op besluitvorming door de provincie werd dit bedrag betrokken in het aan de raad gevraagde krediet.</p>			OCW	Gemeente	Provincie**	Totaal steun	Eigen vermogen	Totaal effect	€ 1.425.000	€ 1.117.500	€ 307.500	€ 2.850.000	€ 640.000	€ 3.490.000
OCW	Gemeente	Provincie**	Totaal steun	Eigen vermogen	Totaal effect									
€ 1.425.000	€ 1.117.500	€ 307.500	€ 2.850.000	€ 640.000	€ 3.490.000									
<p>Steun aan lokale instellingen</p> <p>Voorts besloot het college van b&w op 23 juni de “Tijdelijke regeling culturele instellingen COVID-19” vast te stellen (regeling ter kennisname bijgevoegd bij het voorstel). Met deze regeling kon ondersteuning geboden worden aan de 26 lokale culturele instellingen die meerjarig door de gemeente worden gesubsidieerd. De regeling was bedoeld om financiële schade bij de instellingen te dekken en ook om passende activiteiten te</p>														

ontplooiën waarbij een impuls kon worden gegeven aan werk voor culturele ZZP'ers en flexkrachten. Hiermee werd vooruitgelopen op het aangekondigde landelijke compensatiepakket. Voor de regeling werd een subsidieplafond van € 250.000 vastgesteld, te dekken uit (vooral nog) reguliere middelen van de Cultuurnota.

Realisatie 1e gemeentelijk steunpakket*

Steun regionale instellingen € 1.210.000

Regeling lokale instellingen € 263.000

* bron: overzicht steun 2020 bij raadsvoorstel Sociaal Steunpakket Cultuur 09-02-21

December 2020 Wijzigingen in 1^e gemeentelijk steunpakket									
	<p>Dekking steunpakket (juli 2020):</p> <p>Bijdrage voor steun cultuur: Met de septembercirculaire heeft het Rijk het volgende steunpakket aan gemeenten beschikbaar gesteld, waardoor we wederom een bedrag van € 1 miljoen voor cultuur ontvangen in het gemeentefonds, zie raadsvoorstel Septembercirculaire gemeentefonds 2020 (kenmerk 481757-2020) . Met het verlenen van een extra bijdrage aan SPOT van € 100.000,- resteert er in 2020 nog een bedrag van € 1,135 miljoen. We willen dit bedrag behouden voor de schade in de culturele sector, en betrekken dit bij de bestemming van het rekeningresultaat 2020.</p>								
8 december 2020	Raadsvoorstel wijzigingen steunpakket COVID-19 Cultuur								
16 december 2020	Besluit raad: wijzigingen aan te brengen in het vastgestelde steunpakket conform voorstel								
<p>Wijziging steunpakket</p> <p>Vanwege een wijziging in de voorwaarden van het corona-steunpakket van het Rijk met gevolgen voor de compensatiebijdrage voor het Groninger Museum en een groter te verwachten tekort bij SPOT werden enkele wijzigingen doorgevoerd in het gemeentelijke steunpakket.</p> <table border="0"> <tr> <td>Ophoging co-financiering SPOT</td> <td>€ 100.000</td> </tr> <tr> <td>Bijdrage voor SPOT vanuit landelijke regeling</td> <td>€ 500.000 (ter begroting gebracht)</td> </tr> <tr> <td>Huurverlaging Groninger Museum</td> <td>€ 228.000 (tegelijk vermindering op steunbijdrage)</td> </tr> <tr> <td>Bijdrage provincie aan steun Groninger Museum terug te storten in de AR</td> <td>€ 306.000</td> </tr> </table>		Ophoging co-financiering SPOT	€ 100.000	Bijdrage voor SPOT vanuit landelijke regeling	€ 500.000 (ter begroting gebracht)	Huurverlaging Groninger Museum	€ 228.000 (tegelijk vermindering op steunbijdrage)	Bijdrage provincie aan steun Groninger Museum terug te storten in de AR	€ 306.000
Ophoging co-financiering SPOT	€ 100.000								
Bijdrage voor SPOT vanuit landelijke regeling	€ 500.000 (ter begroting gebracht)								
Huurverlaging Groninger Museum	€ 228.000 (tegelijk vermindering op steunbijdrage)								
Bijdrage provincie aan steun Groninger Museum terug te storten in de AR	€ 306.000								

Maart 2021: 2^e gemeentelijke steunpakket		€ 3.600.000
9 februari 2021	Raadsvoorstel Sociaal Steunpakket Cultuur	

23 maart 2021	Raad: bespreken raadsvoorstel in een Meningsvormende sessie tijdens de Politieke Woensdag.
30 maart 2021	Besluit raad: beschikbaar stellen van de landelijke bijdrage uit het 'Tweede specifieke pakket voor de culturele en creatieve sector' (€ 3.600.000) voor een Sociaal Steunpakket Cultuur. Motie 100% Groningen en SP met voorstel merendeel beschikbare middelen te bestemmen voor 'makers' verworpen.
	Dekking: Bijdrage van € 3.600.000 uit landelijk Tweede Specifiek Pakket voor de Culturele en Creatieve Sector De bijdragen aan de gemeenten werden vanaf dit steunpakket via het gemeentefonds verstrekt. Daarmee kregen de gemeenten vrijheid om de middelen naar eigen inzicht, met maatwerk en zonder verantwoording richting rijk in te zetten. De gemeente Groningen ontving uit dit landelijk pakket € 3.6 miljoen voor de eerste helft van 2021.

Inzet van de middelen

Voor de besteding van de compensatiegelden van het rijk is een Sociaal Steunpakket ontwikkeld, vooral om banen te behouden en inwoners te blijven inspireren met kunst en cultuur. Het steunpakket omvat vijf onderdelen:

1. Financiële steun voor regionale culturele instellingen, te weten SPOT, Forum, Groninger Museum, Vera en Simphon.
2. Financiële steun voor lokale culturele instellingen en activiteiten: 34 instellingen die op basis van de Cultuurnota meerjarig subsidie ontvangen, een aantal organisaties die op basis van de voorgaande cultuurnota of de talentenregeling werden gesubsidieerd maar in de nieuwe nota-periode geen subsidie meer ontvangen en lokale activiteiten van enkele landelijk gesubsidieerde instellingen.
3. Financiële steun voor amateurkunst: instellen van een tijdelijke regeling voor amateurrkunst-organisaties voor het verstrekken van subsidie voor het vergoeden van gederfde inkomsten of extra kosten, een door VRIJDAG te bieden garantieregeling voor risicovolle amateurkunstproducties en een budget voor het organiseren van een amateurkunstfestival.
4. Opdrachten voor creatieve makers en zzp'ers: budget voor opdrachten voor kunst in de openbare ruimte, inhuren van creatieve zzp'ers door de gemeentelijke organisatie om innovatieve oplossingen te bedenken voor complexe vraagstukken.
5. Instellen van een noodfonds voor culturele ondernemers: leningen en subsidies voor unieke culturele ondernemingen om te voorkomen dat deze na de coronacrisis zijn verdwenen, met grote gevolgen voor de culturele- en evenementensector, en indirect ook op het innovatievermogen en de aantrekkingskracht van Groningen.

Budgetten tweede gemeentelijk steunpakket	
Steun regionale instellingen	€ 2.140.000
Regeling lokale instellingen	€ 250.000
Amateurkunst	€ 200.000
Opdrachten Kunst in de openbare ruimte	€ 200.000
Opdrachten zzp'ers in gemeentelijke organisatie	€ 100.000
Noodfonds Culturele Ondernemers	€ 710.000
Totaal	€ 3.600.000

Naast de gemeentelijke steun hebben een aantal landelijke instellingen het overschot op de aan hen (rechtstreeks via de landelijke cultuurfondsen uit rijksmiddelen) ontvangen ondersteuning ingezet voor een 'Snelloket Cultuur' voor kleine culturele projecten door ZZP'ers in de provincie Groningen. Dat betrof een bedrag van ca. € 150.000, de uitvoering werd ondergebracht bij de Kunstraad.

Nadat de raad over het voorstel had besloten heeft het college nadere regels vastgesteld voor respectievelijk de regelingen voor lokale instellingen en de amateurkunst-ondersteuning, alsmede voor het Noodfonds Culturele Ondernemers.

Juni 2021: actualisering 2^e gemeentelijke steunpakket	
30 juni 2021	Collegiebrief Uitvoering Sociaal Steunpakket Cultuur: bijstelling bestedingen en actualisering 2e gemeentelijk steunpakket cultuur
7 juli 2021	Raad: kennisgenomen van de collegiebrief
<p>Met een raadsbrief informeert het college de raad over de voortgang van de invulling van de onderdelen van het 2e gemeentelijk steunpakket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De verwachte tekorten bij de regionale instellingen over 2021 blijken fors lager te zijn dan aanvankelijk voorzien. Uitzondering hierop vormt het Groninger Museum, die voorziet een ruim groter tekort. Daarnaast ontvangt het museum een extra bijdrage ter versterking van het weerstandsvermogen. - Op de tijdelijke subsidieregeling voor lokale instellingen wordt door 17 instellingen een beroep gedaan. - Er zijn 6 aanvragen voor het Noodfonds voor culturele ondernemers. - Het "Snelloket" (met middelen van de landelijke instellingen) wordt voortgezet met middelen uit onderdelen van het steunpakket waarvoor minder geld nodig is dan aanvankelijk geraamd. - Het beroep dat gedaan wordt op de beschikbare middelen voor de amateurkunst is lager dan het subsidieplafond. - Met vrijvallende middelen binnen het steunpakket wordt bijgedragen aan het verbeteren van de ventilatie in het Der Aa-theater. 	

27 oktober 2021	Collegiebrief Pilot Volwassenen Fonds Sport en Cultuur
	Dekking voor deelname culturele activiteit in 2022 € 100.000,- uit verlengd 2 ^e gemeentelijk steunpakket Cultuur (zie collegiebrief)
<p>Voor inwoners (18+) van de gemeente Groningen, die een inkomen hebben van maximaal 120 % van de bijstandsnorm wordt een pilot gestart waarbij deze doelgroep een bijdrage kan ontvangen voor het lidmaatschap van een sportvereniging of deelname aan een culturele cursus/activiteit. Voor een culturele of kunstzinnige activiteit kan een inwoner maximaal € 400,- ontvangen. Vanaf 2023 structureel financiering opgenomen in de begroting.</p>	

Februari 2022: verlengen 2 ^e gemeentelijk steunpakket	
16 februari 2021	Collegedebat verlenging tweede steunpakket cultuur
20 april 2021	Raad 20 april 2022: kennisgenomen van de collegedebat
	<p>Ingezette middelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resterende middelen die in 2020 door het rijk via het gemeentefonds werden verstrekt: € 1.361.000 - Een deel van de middelen die door het rijk via het gemeentefonds in 2021 bij de september- en decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld: € 989.000 (op een totaalbedrag van € 1.796.894 aan beschikbaar gestelde gelden). - Niet-bestede middelen uit het tweede steunpakket.
<p>Aanhoudende noodzaak voor steun</p> <p>Het college rapporteert de raad over de actuele situatie waarin de culturele sector zich bevindt door de grote impact van de coronamaatregelen: er is sprake van een langdurige ontwrichting van de culturele sector; nieuwe lockdowns en gebrek aan perspectief vallen mensen die in de sector werkzaam zijn steeds zwaarder. Er worden vier redenen gegeven die noodzaken tot verdere ondersteuning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is sprake van inkomstenderving door achterblijvende publieksaantallen, maximum bezoekersaantallen, annuleringen van voorstellingen en extra kosten om activiteiten uit te voeren binnen de geldende maatregelen; 2. Het is moeilijk om nieuwe producties op te starten omdat er steeds aanpassingen nodig zijn en de financiële reserves beperkt zijn; 3. Verschillende culturele disciplines zien problemen op de arbeidsmarkt, waarbij er ook sprake is van verlies van cultureel werkkapitaal en vrijwilligers. Dit komt boven op de problematiek rondom 'fair practice' en 'fair pay'; 4. Er is tijd nodig voor de versterking van het verdienvermogen, om op zoek te gaan naar nieuwe toekomstbestendige businessmodellen in relatie tot de vraag van het publiek. <p>Voor een verlenging van het steunpakket voor de tweede helft van 2021 (achteraf) en de eerste helft van 2022 kunnen middelen worden ingezet die resteren uit de voor het eerste en tweede steunpakket beschikbaar gestelde gelden.</p> <p>Het college geeft aan de volgende steunmaatregelen te bieden als verlenging van het 2^e gemeentelijke steunpakket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionale instellingen: compensatie voor lagere inkomsten in de tweede helft van 2021 en een reservering voor inkomstenderving in de eerste helft van 2022 - Lokale instellingen: verlenging van de steunregeling, voor de tweede helft 2021 via de vaststelling van de subsidie over 2021 en voor de eerste helft van 2022 op aanvraag (met beperking tot geleden schade). - Continueren van het Noodfonds voor Culturele Ondernemers voor de tweede helft van 2021 (op basis van jaarrekeningen) en de eerste helft van 2022. - Opdrachten voor culturele zzp'ers. - Voortzetting van het Snelloket voor culturele zzp'ers bij de Kunstraad. - Continueren van regelingen voor de amateurkunst. - Ophogen van het budget voor het 'Cofinancieringsfonds cultuur'. - Bijdrage aan de Pilot Volwassenenfonds Sport & Cultuur. - Uitvoeringskosten voor onderzoek naar de impact van de coronasteunpakketten voor cultuur, extra advieskosten voor de Kunstraad Groningen en extra personele inzet voor zowel beleid als contractmanagement. 	

November 2022: 3^e gemeentelijke steunpakket		€ 1.538.000
20 november 2022	Collegebrief Herstel cultuur na corona	
20 december 2022	Raad 20 december 2022: kennisgenomen van de collegebrief	

Het college geeft in deze raadsbrief een recapitulatie van de verleende steun aan de lokale culturele sector tot en met de eerste helft van 2022 (met vermelding van onderbestedingen) en informeert de raad over de inzet op herstel van de sector met diverse ondersteuningsmaatregelen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de nog resterende middelen van het Rijk die via het gemeentefonds zijn ontvangen.

De verwachte realisatie in 2022 kwam uit op € 1.276.000. Dat betekende een overschot van € 1.074.000 op de middelen voor de verlenging van het tweede steunpakket. Er resteerde hierdoor bij aanvang 2023 nog een bedrag van € 1.882.000 aan coronaondersteunings-middelen. Het college besloot deze in te zetten zoals in onderstaand overzicht vermeld.

Herstel Cultuur na Corona - 2023	
Reservering compensatie inkomstenderving regionale instellingen	€ 88.000
Plusregeling amateurkunst	€ 40.000
Dag van de amateurkunst	€ 40.000
Opdrachten culturele zzp'ers	€ 50.000
Cultuurcampagne	€ 100.000
Toevoeging aan Incidentenbudget voor culturele projecten	€ 300.000
Co-financieringsfonds	€ 150.000
Digitaliseringsfonds	€ 200.000
Arbeidsmarktfonds	€ 200.000
Uitvoering, monitoring en evaluatie	€ 150.000
Weerbaarheidscheck	€ 100.000
Talent 2023	€ 120.000
TOTAAL	€ 1.538.000

Bijlage 5

Overzicht gemeentelijke steunmaatregelen Sport

12 mei 2020	Besluit college van b&w (12 mei 2020): huur van sportaccommodaties wordt voor de periode maart t/m 1 juni 2020 niet in rekening gebracht
	Inkomstenderving geclaimd bij het rijk: € 539.000
<p>Huur-compensatie Op 12 mei 2020 besluit het college de huur van sportaccommodaties in de periode 1 maart t/m 1 juni 2020 waarin vanwege de corona-maatregelen geen gebruik gemaakt kon worden van de accommodaties niet in rekening te brengen, vooruitlopend op een door het rijk te verstrekken steunpakket voor gemeenten ter compensatie van maatregelen voor ondersteuning van de sportsector.</p>	
24 juni 2020	<p>Collegebrieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Update corona-steunmaatregelen: overzicht van alle steunmaatregelen w.o. niet in rekening brengen van huur sportaccommodaties (collegebesluit 12 mei 2020). ○ Financiële beheersingsmaatregelen Euroborg NV
	Raad: kennisgenomen van de brieven.
<p>Steun Euroborg NV In laatstgenoemde brief informeert het college de raad dat het voornemens is om de rente- en aflossingsverplichtingen van Euroborg NV aan de gemeente van de stadionleningen op de schorten. De opschorting betreft een bedrag van € 952.814,86,- . De opschorting van betaling van het bedrag wordt weer ingehaald gedurende de exploitatie van het stadion, waarvan de huurtermijn met 1 jaar wordt verlengd. Het bedrag wordt dus niet kwijtgescholden. De raad kon wensen of bedenkingen uiten, maar heeft daar geen gebruik van gemaakt.</p>	
17 februari 2021	Collegebrief: Tweede Compensatieregeling corona - huur voor sportaccommodaties wordt niet in rekening gebracht
3 maart 2021	Raad: kennisgenomen van de collegebrief
	Schatting inkomstenderving: € 856.000; geclaimd bij het rijk
<p>Huurcompensatie In deze raadsbrief wordt de raad bericht dat het college, opnieuw vooruitlopend op door het rijk te verstrekken compensatiegelden, sportverenigingen huurcompensatie biedt door het niet in rekening brengen van de huur voor de periode 1 oktober 2020 t/m 30 maart 2021, waarbij maatwerk zal worden geboden.</p>	

12 mei 2021	Collegebrief: Corona-ondersteuning Topsportclubs
9 juni 2021	Raad: kennisgenomen van de collegebrief
	Totale ondersteuningsbijdrage: € 35.000 ten laste van het deelprogramma 'Sportieve infrastructuur en faciliteren verenigingen' in de begroting 2021.
<p>In de collegebrief wordt melding gemaakt van het landelijk sport-specifiek steunpakket. Voorts wordt de raad geïnformeerd dat het college in december 2020 in overleg met de Sportkoepel een Meldpunt heeft ingesteld voor de sportverenigingen. Daar hebben zich tot begin mei 8 sportverenigingen en 6 commerciële aanbieders gemeld. Met deze organisaties is telefonisch gesproken om inzicht te krijgen in wat er precies speelt en hoe groot de problematiek is. De commerciële aanbieders zijn doorverwezen naar het loket voor ondernemers. Uit de gesprekken met de verenigingen bleek dat deze het lastig hebben en interen op de financiële reserves, maar dat ze nog niet omvallen dankzij de landelijke regelingen. Geconstateerd wordt dat er geen sprake is van acute nood en dus ook geen aanleiding om voor de amateursport extra financiële middelen beschikbaar te stellen.</p> <p>De raad wordt bericht dat het college heeft besloten de topsportclubs Donar, Lycurgus en Martini Sparks te ondersteunen met in totaal € 35.000 vanwege de extra kosten die zij hebben gemaakt (en nog moeten maken richting nieuw seizoen) en het ontbreken van wedstrijdrecettes.</p>	

25 mei 2021	Raadsvoorstel Corona ondersteuning Zwembad Scharlakenhof
30 juni 2021:	Besluit raad: extra exploitatiesubsidies verlenen aan Stichting Exploitatie Zwembad Scharlakenhof voor 2020 en het eerste halfjaar 2021 voor in totaal € 185.000, -.
	Dekking: bijdrage SPUK IJZ van het rijk.

25 mei 2021	Jaarrekening 2020: bestemmingsvoorstellen rekeningresultaat
	Besluit raad: € 243.000 bestemmen voor coronaondersteuning sportsector
<p>Geconstateerd wordt dat de sportsector moeite heeft om de crisis goed door te komen. De exacte impact en gevolgen zijn op dit moment nog niet duidelijk en ook nog niet te overzien. Corona ondersteuningspakket Sport. Omdat de coronacrisis in 2020 effect heeft gehad op de uitvoering van het sportbeleid is een deel van het sportbudget 2020 niet besteed. Het overschot wordt bestemd voor een Corona ondersteuningspakket Sport in 2021. Concrete bestedingsdoelen zijn nog niet gedefinieerd.</p>	

23 juni 2021	Sociaal perspectiefplan 'Iedereen doet weer mee in 050'
	Dekking voor onderdeel sport- en beweegactiviteiten (€ 190.000): extra bijdrage Rijk in het kader van het Sportakkoord

Als onderdeel van een breder programma voor de Groningse Zomer worden diverse sport- en bewegingsactiviteiten georganiseerd om zo veel mogelijk mensen weer in beweging te brengen met het oog op het bevorderen van een actieve en gezonde leefstijl.

Op het programma staan:

- Feestelijke sport- en beweegactiviteiten in de wijken
- Fitness onder begeleiding en advies op het gebied van gezonde leefstijl op de openbare sportplekken in de wijken.
- Impuls Bslim, de Groningse beweeg- en leefstijl interventie uitgevoerd door
- buursportcoaches en sportstudenten
- Urban Sports Event, waarmee met name jongeren en jongvolwassenen in beweging gehouden worden en een bijdrage geleverd wordt aan de sociale identiteit van deze doelgroep.
- Sportzomer-activiteiten voor kinderen en jongeren , gericht op het weer plezier krijgen in bewegen en vergroten van de bewegingsvaardigheid.
- Heropening sportclubs: vanuit het Gronings Sportakkoord een financiële bijdrage om de start van het nieuwe seizoen feestelijk aan te pakken.

27 oktober 2021	Collegiebrief Pilot Volwassenen Fonds Sport en Cultuur
	Dekking voor lidmaatschap sportvereniging in 2022 € 100.000,- uit middelen Sociaal Perspectiefplan.
<p>Voor inwoners (18+) van de gemeente Groningen, die een inkomen hebben van maximaal 120 % van de bijstandsnorm wordt een pilot gestart waarbij deze doelgroep een bijdrage kan ontvangen voor het lidmaatschap van een sportvereniging of deelname aan een culturele cursus/activiteit. Voor sport kan een inwoner maximaal € 300,- ontvangen.</p> <p>Vanaf 2023 structureel financiering opgenomen in de begroting.</p>	

11 januari 2022	Raadsvoorstel Krediet stedelijk skatepark Stadspark
2 februari 2022	Bespreken van het raadsvoorstel tijdens de politieke woensdag
16 februari 2022	Besluit raad: een investeringskrediet van € 200.000,- beschikbaar te stellen voor het aanleggen van de eerste helft van het stedelijk skatepark.
	Dekking: € 100.000 van de investering te dekken uit het budget coronaondersteuning sport.

12 april 2022	Raadsvoorstel Corona-ondersteuning sport
20 april 2022	Besluit raad: € 143.000 als voorbeslag op het rekeningresultaat 2021 beschikbaar houden voor 2022
<p>Om de schade bij de amateursport zoveel mogelijk te beperken en het bestaansrecht van de clubs en de voorzieningen te blijven ondersteunen wordt het restantbudget vanuit 2021 beschikbaar gehouden voor 2022, door middel van een voorbeslag op het rekeningresultaat 2021 van € 143.000,-. Dit betreft het overschot op de overgehevelde middelen uit 2020 (het volledige budget onder aftrek van de voor gedeeltelijke dekking van de kosten voor aanleg van een skatebaan beschikbaar gestelde bedrag van € 100.000,-).</p>	

Bijlage 6

Overzicht van geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten en

Geïnterviewde personen

- Mevr. Susan Hoexum, beleidsadviseur Cultuur, Directie Maatschappelijke Ondersteuning
- Dhr. Tommy Voortman, beleidsadviseur Cultuur & Maatschappelijk Vastgoed, Directie Maatschappelijke Ondersteuning
- Mevr. Annet Hoekstra, teamleider Cultuur & Sport, Directie Maatschappelijke Ondersteuning (*digitaal*)
- Dhr. Pim Luiten, directeur-bestuurder VRIJDAG (*telefonisch*)

Geraadpleegde documenten

Gemeentelijke documenten

- Collegebrief Lokale maatregelen Coronacrisis, 25 maart 2020
- Besluit college van b&w: niet in rekening brengen van huur van sportaccommodaties periode 1 maart tot 1 juni 2020, 22 mei 2020
- Raadsvoorstel Steunpakket Covid-19 Cultuur, 23 juni 2020
- Collegebrief Update corona-steunmaatregelen, 24 juni 2020
- Collegebrief Financiële beheersingsmaatregelen Euroborg NV, 24 juni 2020
- Raadsvoorstel wijzigingen steunpakket COVID-19 Cultuur, 8 december 2020
- Raadsvoorstel Sociaal Steunpakket Cultuur (Tweede steunpakket), 9 februari 2021
- Collegebrief: Tweede Compensatieregeling corona, 17 februari 2021
- Collegebrief Compensatieregeling corona huur sportverenigingen, 17 februari 2021
- Verslag Politieke woensdag - Sociaal steunpakket cultuur, 24 maart 2021
- Motie (aangenomen) 'Kom weer in beweging met hulp van ondernemende sportaanbieders', 28 april 2021
- Collegebrief: Corona-ondersteuning Topsportclubs, 12 mei 2021
- Raadsvoorstel Corona ondersteuning Zwembad Scharlakenhof, 25 mei 2021
- Jaarrekening 2020, juni 2021
- Sociaal perspectiefplan 'Iedereen doet weer mee in 050', 23 juni 2021
- Voortgangsrapportage I 2021
- Collegebrief Uitvoering Sociaal Steunpakket Cultuur (bijstelling bestedingen en Actualisering Tweede gemeentelijk steunpakket), 30 juni 2021
- Collegebrief Pilot Volwassenen Fonds Sport en Cultuur, 27 oktober 2021
- Voortgangsrapportage II 2021, december 2021
- Raadsvoorstel Krediet stedelijk skatepark Stadspark, 11 januari 2022
- Collegebrief verlenging tweede steunpakket cultuur, 16 februari 2022
- Raadsvoorstel Corona-ondersteuning sport (voorbeslag op rekeningresultaat 2021), 12 april 2022
- Jaarrekening 2021, juni 2022
- Accountantsverslag jaarrekening 2021, 15 juni 2022

- Voortgangsrapportage I 2022, juni 2022
- Motie (aangenomen) 'Maak het makers mogelijk', 16 november 2022
- Collegebrief Herstel cultuur na corona, 20 november 2022
- Voortgangsrapportage II 2022, december 2022
- Jaarrekening 2022, juni 2023

Overige documenten

- Informatiegids Corona, cultuur en gemeenten - Berenschot, februari 2021
- Informatiegids Corona, cultuur en gemeenten deel 2 - Berenschot, januari 2022
- Evaluatie Coronasteun cultuursector - Kohnstamm Instituut, Andersson Elffers Felix en SEO Economisch onderzoek, mei 2023
- Een selectie uit de monitor Sport en corona –
- Managementsamenvatting Monitor Sport en Corona I t/m 5 - Mulier Instituut, juli 2020, november 2020, juni 2021, november 2021, november 2022